

הערכת למידה בקורס – אוסף אפשרויות להערכת חלופית

המסמך שלפניכם מציג מגוון הצעות להערכה למידה חלופית, כאופציה אפשרית במקום מבחן מסכם פרונטלי בקמפוס. המעבר להערכה חלופית מעלה שאלות חדשות במיוחד בעידן הבינה המלאכותית – כאשר כלים כמו ChatGPT זמינים ונפוצים, והיכולת להסתמך על כתיבה או תוצר כתוב בלבד הופכת מוגבלת. מסיבה זו, חשוב לחשוב כיצד לעצב הערכות שיאפשרו גם תוקף מדויק (מה באמת נבדק?), גם הוגנות לסטודנטים/יות, וגם ישימות מבחינת המרצה.

ההצעות במסמך מיועדות להרחיב את ארגז הכלים של הסגל האקדמי. כל אחת מהן דורשת התאמה להקשר של הקורס, לתכנים ולמאפייני הלומדים/ות. צוות היחידה לקידום איכות ההוראה והלמידה ישמח לסייע בבחירה וביישום מותאם של אמצעי הערכה מתוך הרשימה.

בכל חלופה שמוצעת כאן, מומלץ לנסח בצורה מפורשת את כללי ההגיונות והשימוש המותר בכלי בינה מלאכותית, ולהשתמש במחונן ברור להערכה. שילוב של רכיבים אישיים (כגון רפלקציה או הגנה על העבודה) יסייע להגביר את אמינות ההערכה גם כשאין מבחן רגיל.

עבודה מסכמת קבוצתית + הגנה אישית

הסטודנט/ית מגיש עבודה כתובה ולאחר מכן מקיים שיחה אישית קצרה (10-15 דקות) עם המרצה. השיחה נועדה לוודא הבנה, להעמיק בנושאים מסוימים ולאמת מקורות. יש לקיים את השיחה בנוכחות אדם נוסף ולהקליטה.

מומלץ להכין שתי שאלות שהסטודנט/ית יקבל מראש ועוד שתיים-שלוש שאלות חדשות שיוצגו רק בפגישת ההגנה. השאלות יכולות לעסוק בבחירת המקורות, בקשיים בתהליך הכתיבה או ביישומים אפשריים של המסקנות. הציון משלב את איכות העבודה והביצוע בשיחה.

קחו בחשבון:

- א. היישום יחייב זמינות גבוהה של המרצה לתיאום וקיום שיחות אישיות.
- ב. בקבוצות גדולות ניתן לתת את העבודה לקבוצות ולהוסיף רכיב של רפלקציה אישית של כל סטודנט/ית שבה יתייחסו לתרומתם לעבודה, תובנות אישיות וכו'.

מבחן בעל פה

הערכה סינכרונית שבה המרצה שואל את הסטודנט/ית שאלות רחב על חומר הקורס, או מציג "מיני קייס" לניתוח בזמן אמת. על פי נוהל הבחינה האוניברסיטאי בחינה בעל פה צריכה להיעשות בנוכחות שני מורים. אם זה נעשה בנוכחות מורה אחד, המבחן צריך להיות מוקלט.

ניתן לבצע את המבחן בזום. כדאי לתת לסטודנט/ית מספר נושאים או שאלות כלליות ומתוכם לבחור 2-3 להתמקדות. בנוסף ניתן לשלב שאלת "פתיחה" שהסטודנט/ית יכין מראש.

קחו בחשבון:

- א. בהערכה בעל פה קשה לשמור על הוגנות ואחידות בהערכה. אנו עלולים לבלבל רהיטות ושטף בהבנה.

- ב. הסיטואציה של היבחנות בעל פה מלחיצה, ולא כולם מגיבים באופן שווה להתמודדות עם הסיטואציה. במקרים שבהם הנבחנ/ת מגיב בלחץ רב אפשרו זמן חשיבה, או כתיבה בנקודות לעצמם לפני מתן התשובה.
- ג. דורש ריכוז גבוה שכן נדרש לשוחח ולהעריך בו-זמנית. כדאי להשתמש [במחונן מוגדר](#) וברור עם קטגוריות ממוקדות מאוד אותן אנחנו מעריכים.

פרזנטציה קבוצתית

כתיבת עבודה והצגתה במצגת במפגש פומבי מול המרצה והסטודנטים/יות. ניתן לקיים מפגש עם מספר קבוצות שמציגות ברצף. לא כדאי להעמיס מעבר ל-5 הצגות במפגש בודד. ניתן להגדיר תהליך הערכה שכולל גם הערכה/משוב של כל קבוצה את הקבוצות האחרות (להבטיח הקשבה). קחו בחשבון: לעיתים אנחנו מעריכים הצגות בעל פה באופן גלובלי – מתרשמים מכישורי הגשה, מאיכות המצגת, משטף הדיבור. אם הקורס לא הכשיר את הסטודנטים/יות לכך ולא בוצעה עבודה על מיומנויות הגשה, צריך להיזהר מפני מתן משקל למיומנויות אלה. התייחסו בהערכה למיומנויות ולידע שנרכשו לאורך הקורס.

עבודה + הגנה מול בוט של בינה מלאכותית

הסטודנט/ית מגיש עבודה/פרויקט, ולאחר מכן נדרש/ת "להגן" עליו מול צ'אטבוט שהונחה לשחק תפקיד של קורא ביקורתי. הסטודנט/ית מגיש למרצה את הפרויקט + תמליל ה"דיבייט" עם הבוט. [ראו דוגמאות והסברים לבניית בוטים באתר היחידה](#)

המרצה יבנה בוט (נדרש מנוי GPT Plus) עם הנחיות שמשלבות בין מהלך שיחה אחיד לשאלות מתפתחות לאור הידע שמציג הסטודנט/ית. הבוט יונחה להציג שאלות מאתגרות וביקורתיות לגבי המתודולוגיה, המסקנות וההשלכות. ההערכה היא על איכות התשובות וההתמודדות עם הביקורת. ניתן להנחות את הבוט להציע משוב שיקל על חלק מהבדיקה של הפרויקט (אנו לא ממליצים בשלב זה להסתמך על הבוטים לבדיקה מלאה ומכריעה).

קחו בחשבון:

- א. נדרשת השקעת זמן בבניית הבוט (כ-5 שעות עבודה).
- ב. לא ניתן למנוע ב-100% חריגה של הבוט מהתסריט שנקבע לו. אם כי ניתן מאוד לצמצם.
- ג. בבדיקת השיחה עם הבוט צריך להקפיד על הערכת הסטודנט ולשקלל את ההשפעה של הבוט על התפתחות השיחה (צריך לשים לב למה הסטודנט מגיב, מה עשה הבוט שהניע את התשובה).
- ד. אין דרך להגביל את מספר ההתנסויות שיקיימו הסטודנטים עם הבוט. לכאורה הם יכולים לנסות את השיחה כמה פעמים שירצו.

עבודה: פיתוח חומרי למידה לעמיתים

סטודנטים/יות (ביחידים, זוגות או שלשות) יוצרים משאב לימודי שיוכל לשמש סטודנטים/יות בשנים הבאות. לדוגמה: סרטוני פתרון מודרכים לתרגילים, מילון מונחים ויזואלי, מדריך לניתוח מאמרים בתחום. ניתן לבקש משאב בווידאו (זום/ppt) / אודיו (פודקסט) / או טקסט כתוב ומואר וכדומה.

ניתן לתת את המשימה כמשימה אישית או קבוצתית. במטלה קבוצתית כדאי להקצות תפקידים: אחד מכין את חומר הגלם (למשל, פותר תרגיל), והאחרים אחראים על בקרת איכות, הוספת הסברים והפקה סופית (צילום, עריכה). כולם חתומים על התוצר המשותף. כדאי להוסיף חלק אישי: רפלקציה או שיחת הגנה אישית מול צוות הקורס. יש לקיים את שיחת ההגנה בנוכחות אדם נוסף ולהקליטה.

קחו בחשבון:

- א. חומרי לימוד כאלה מתאימים בעיקר לקורסי חובה בסיסיים, או לקורסים מתודולוגיים.
- ב. נדרשת בקרת איכות משמעותית מצד המרצה כדי שניתן יהיה להנגיש את החומר לסטודנטים/יות אחרים.

עבודה: הכנת מאגר שאלות ופתרונות

פיתוח של שאלות מבחן טובות דורש הבנה מעמיקה בנושא. ניתן להפוך את סדר הפעולות ולתת לסטודנטים/יות משימה של חיבור שאלות מבחן שיכללו גם תשובות מלאות ומפורטות (או מחוון לבדיקה); וכן לבדוק תוצרים של סטודנטים/יות אחרים. התוצרים יכולים להפוך למאגר שאלות עתידי לקורס.

כדאי להציג לסטודנטים/יות רשימת נושאים בקורס מהם הם בוחרים באקראי את נושאי השאלות. כדאי להכין מפרט מבחן שכולל סוגים שונים של שאלות – אינפורמטיביות, אינטגרטיביות, יישומיות וכו', ברמות מורכבות שונות – ולקבוע לכל סטודנט/ית את מפרט השאלות שהוא צריך לפתח. ההערכה של הביצוע תתייחס להבנה שמשתקפת מניסוח השאלה והפתרונות ומהדרישה שהיא מציבה בפני מי שפותר את השאלה (ולא רק על הדיוק בפרטים). כדאי להוסיף חלק אישי: רפלקציה או שיחת הגנה אישית מול צוות הקורס. יש לקיים את שיחת ההגנה בנוכחות אדם נוסף ולהקליטה.

קחו בחשבון:

- א. מוביל למיקוד בחומר – הסטודנטים/יות מתמקדים בנושאים הספציפיים עליהם הם כותבים שאלות. ניתן לדרוש שאלה אחת אינטגרטיבית שכוללת כמה נושאים, ומספר שאלות נושאיות.
- ב. עומס בדיקה – צריך לבדוק את רמת השאלות וכן את התשובות.